

HARMONIZACIJA TEHNIČKIH PROPISA I STANDARDA SA PROPISIMA I STANDARDIMA EVROPSKE UNIJE

Milan Janković¹, Borislav Odadžić¹, Miroslav Stanković²
¹RATEL, ²TELEPROJEKT

Sadržaj: *Evropska Unija je razvila inovativne instrumente zasnovane na sopstvenom novom pristupu i globalnom pristupu za uklanjanje prepreka slobodnom kretanju dobara. Zajednički imenitelj ova dva komplementarna pristupa je u ograničavanju državne intervencije na suštinske zahteve i prepuštanje biznisu i industriji najveće slobode u izboru načina na koji će ispuniti svoje javne obaveze. Preuzimanje novog pristupa, globalnog pristupa i direktiva koje su donete na osnovu njih je u skladu sa harmonizacijom svih tehničkih propisa, standarda i relevantnih procedura sa propisima EU, kao i sa Nacionalnim programom za integraciju u EU.*

Ključne reči: *Tehnički propisi, standardi, harmonizacija*

1. Uvod

U brojnim rešenjima za telekomunikacione mreže savremenih operatora, postoji jedan zajednički imenitelj – sva rešenja, bez izuzetka, prezentiraju se od strane proizvođača kao *state of the art*, zasnovana na scenariju *plug and play*. Dosadašnja iskustva operatora na globalnom telekomunikacionom tržištu, pokazuju da su neka mnogo hvaljena proizvođačka rešenja bila sve drugo osim inovativnih rešenja, često bliža scenariju *plug and cry*. Osim problema koje operator korišćenjem nestandardizovanih rešenja i opreme može imati u pogledu fleksibilnosti, skalabilnosti rešenja i menadžmenta, poseban problem se može pojaviti i u delu interoperabilnosti opreme različitih proizvođača, što može biti ozbiljna prepreka funkcionisanju telekomunikacione infrastrukture. Zato je od krucijalnog značaja za svakog operatora da izabrano rešenje za mrežu i opremu bude zasnovano na važećim nacionalnim i/ili međunarodnim standardima i tehničkim propisima. Zbog značaja koji zakonodavstvo i harmonizacija propisa u EU imaju za domaće zakonodavstvo, uključujući i standardizaciju, napraviće se u narednom delu teksta sledeći pregled.

2. Zakonodavstvo u EU

Evropska Unija je zasnovana na vladavini prava, koje se u užem smislu reči sastoji od primarnog i sekundarnog zakonodavstva. Primarno zakonodavstvo čine svi

osnivački sporazumi EU (*treaties*) koji u suštini vrše funkciju ustava EU do ratifikacije prvog evropskog ustava koji bi zamenio sve postojeće sporazume, osim onog iz 1957. godine, kojim je osnovana Evropska agencija za atomsku energiju [1]. Za problematiku koja se razmatra u ovom materijalu, poseban značaj ima sekundarno zakonodavstvo, koje čine:

- 1) **Propisi** (*regulations*) – primenljivi u svim zemljama članicama, u potpunosti, imaju obavezujuće dejstvo. Usvajaju ih Savet i Komisija.
- 2) **Direktive** (*directives*) – obavezne za sve zemlje članice u smislu cilja koji se njima želi postići, ali zemlje članice same odlučuju o načinu i sredstvima kojima će ih preneti u svoje nacionalno zakonodavstvo. Usvajaju ih Savet ili Komisija.
- 3) **Odluke** (*decisions*) - obavezujuće, ali samo za onoga na koga se odnose, jer su to pojedinačni akti koji se uvek odnose na konkretnu zemlju, pravni subjekat, i sl.
- 4) **Preporuke i mišljenja** (*recommendations and opinions*) – nisu obavezujuća akta, već instrumenti usmeravanja ponašanja.

Evropska Unija je razvila originalne i inovativne instrumente za uklanjanje barijera slobodnom protoku dobara, koje su proisticale iz razlika u tehničkoj regulativi država članica. Među njima, **nov pristup** u delu regulative i **globalni pristup** u delu ocene usaglašenosti, zauzimaju značajno mesto. Zajednički imenitelj ova dva pristupa je ograničavanje državne intervencije na ono što je esencijalno i prepuštanje biznisu i industriji najveći mogući izbor u pogledu načina na koji će se ispuniti javne obaveze. Na taj način, uklonjene su prepreke koje su mogle da proisteknu iz razlike između nacionalnih propisa.

Od neprocenjivog je značaja za zemlje kandidate za pristup Evropskoj Uniji, kao i one koje to nameravaju da postanu, uključujući i Srbiju, da preuzmu nov pristup i globalni pristup zajedno sa direktivama koje su na njihovim načelima usvojene.

2.1 Nov pristup tehničkoj harmonizaciji (*New Approach*)

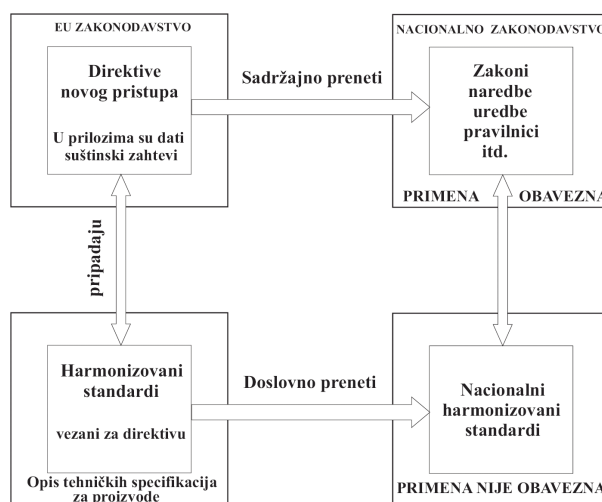
Prepreke koje su proisticale iz raznolikosti nacionalnih propisa u EU regulisane su 1985. god usvajanjem **novog pristupa** tehničkoj harmonizaciji i standardizaciji čiji su osnovni principi sledeći [2]:

- a) Sadržaj direktiva novog pristupa svodi se na definisanje suštinskih zahteva koje proizvodi moraju da zadovolje da bi se našli na tržištu EU,
- b) Tehničke specifikacije proizvoda koji ispunjavaju suštinske zahteve date su u harmonizovanim standardima,
- c) Za proizvode koji su izrađeni u skladu sa harmonizovanim standardima, smatra se da ispunjavaju suštinske zahteve predviđene direktivama,
- d) Primena harmonizovanih i drugih standarda nije obavezna; proizvođač ima punu slobodu da primeni i druga tehnička rešenja kako bi ispunio zahteve postavljene direktivama.

Obavezni minimum tehničkih zahteva koji se mora ispuniti (tzv. *suštinski zahtevi*) tiču se **zaštite zdravlja, bezbednosti, zaštite potrošača i zaštite životne sredine**. Svaka zemlja članica je i dalje zadržala pravo da postavi dodatne uslove za plasman proizvoda na svoje tržište, ali takvih primera ima malo i proističu uglavnom iz tradicije ili geografske specifičnosti.

Novi pristup ne pokriva sve sektore privrede, ili zbog već dobro razrađene zakonske regulative i pre 1985. godine, ili jednostavno zbog neprimenljivosti. Te sektore

pokriva tzv. **stari pristup**, koji u evropskom tehničkom zakonodavstvu podrazumeva da se tehnički zahtevi detaljno definišu u samom propisu, a često se traži da usaglašenost sa propisanim zahtevima potvrdi državni organ (npr. Ministarstvo, agencija i sl). Proizvodi pokriveni starim pristupom su poljoprivredno prehrambeni proizvodi, motorna vozila, farmaceutski proizvodi, hemikalije i dr.

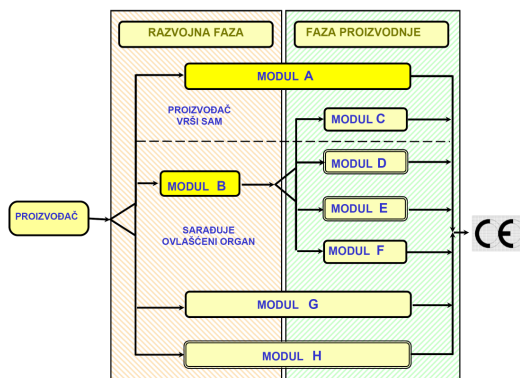
Slika 1. Proces harmonizacije nacionalnog tehničkog zakonodavstva sa direktivama EU

2.2 Globalni pristup (*Global Approach*) certifikaciji i ocenjivanju

Nakon novog pristupa, usvojen i “globalni pristup certifikaciji i ispitivanju” kojim se daju smernice za proveru usaglašenosti svih proizvoda na koje se odnose direktive novoga pristupa [3]. Ocenjivanje usaglašenosti obavlja se kroz osam osnovnih modula, označenih slovima od A do H (slika 2). Modulima se utvrđuje faza razvoja ili proizvodnje, tip ocenjivanja usaglašenosti (provera dokumentacije, odobrenje tipa itd.) i nadležnost za ocenjivanje (proizvođač ili treća strana). Svaki od osam modula obuhvata ograničen broj procedura koje su primenljive na širok opseg pojedinačnih proizvoda, dok se u svakoj direktivi EU navodi koje se procedure ocenjivanja usaglašenosti sprovode za proizvode obuhvaćene tom direktivom. Globalni pristup uvodi sledeće module:

- **Modul A (Interna kontrola proizvodnje)** - obuhvata interni dizajn i kontrolu proizvodnje. Ovaj modul ne zahteva učešće notifikovanog tela. Proizvođač sam sastavlja deklaraciju o usklađenosti (samoocenjivanje).
- **Modul B (EC ispitivanje tipa)** - obuhvata fazu razvoja, a nakon ovog modula obavezno sledi modul koji obezbeđuje ocenjivanje u fazi proizvodnje. Notifikovano telo izdaje certifikat o EC ispitivanju tipa.
- **Modul C (Usklađenost sa tipom)** - obuhvata fazu proizvodnje i sledi nakon EC ispitivanja tipa (modul B). Usklađenost sa tipom postiže se ocenjivanjem u fazi proizvodnje, a u skladu sa certifikatom o EC ispitivanju tipa.
- **Modul D (Osiguranje kvaliteta proizvodnje)** - obuhvata fazu proizvodnje i sledi nakon modula B. Notifikovano telo je odgovorno za odobravanje i kontrolu sistema kvaliteta proizvodnje, inspekciju finalnog proizvoda i pripreme proizvođača za ispitivanje.

- **Modul E (Osiguranje kvaliteta proizvoda)** - obuhvata fazu proizvodnje i sledi nakon modula B. Notifikovano telo je odgovorno za odobravanje i kontrolu sistema kvaliteta proizvoda, inspekciju finalnog proizvoda i pripreme proizvođača za ispitivanje.
- **Modul F (Verifikacija proizvoda)** - obuhvata fazu proizvodnje i sledi nakon modula B. Notifikovano telo kontroliše usklađenost sa tipom prema certifikatu o EC ispitivanju tipa i izdaje certifikat o usklađenosti.
- **Modul G (Pojedinačna verifikacija)** - obuhvata fazu razvoja i fazu proizvodnje. Notifikovano telo vrši ispitivanje svakog proizvoda pojedinačno i izdaje certifikat o usklađenosti.
- **Modul H (Potpuno osiguranje kvaliteta)** - postiže se primenom standarda ISO 9001 i obuhvata faze razvoja i proizvodnje. Notifikovano telo odgovorno je za odobravanje i kontrolu sistema kvaliteta za dizajn, proizvodnju, inspekciju finalnih proizvoda i pripremu proizvođača za ispitivanje.

Slika 2. Moduli ocenjivanja usaglašenosti sa direktivama novoga pristupa

2.3 Harmonizovani standardi

2.3.1 Pojam

Direktive definišu suštinske zahteve koje proizvod mora da ispunjava kada se plasira na EU tržište, a odgovarajuća tehnička rešenja kojima se ispunjavaju ovi zahtevi, sadržana su u harmonizovanim evropskim standardima.

Evropske standarde donose tri evropske organizacije za standardizaciju:

- **CEN** – Evropski komitet za standardizaciju (standardi za sve sektore, osim elektrotehnike i telekomunikacija),
- **CENELEC** - Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike,
- **ETSI** – Evropski institut za standardizaciju u oblasti telekomunikacija.

Prema internim pravilima navedenih organizacija, evropski standard nosi obavezu primene na nacionalnom nivou u identičnom obliku i povlačenje svih postojećih nacionalnih standarda koji su u suprotnosti sa njim, ali njihova primena nije obavezna.

Harmonizovani standardi su evropski standardi koje je usvojila evropska organizacija za standardizaciju i koji su pripremljeni na osnovu mandata Evropske komisije datog evropskoj organizaciji za standardizaciju, nakon konsultacija sa državama članicama. Direktive novog pristupa sadrže opšte zahteve za bezbednost, a ovim

standardima se ti opšti zahtevi prevode u tehnička rešenja. Harmonizovani standard mora da odgovara suštinskim zahtevima direktive koju podržava.

Evropski standard može da sadrži i odredbe koje se ne odnose samo na suštinske zahteve, već i neke druge odredbe. Harmonizovani standard ne mora uvek da obuhvata sve suštinske zahteve. Takvi slučajevi zahtevaju od proizvođača da koristi i druge relevantne tehničke specifikacije da bi se ispunili svi suštinski zahtevi određene direktive.

2.3.2 Područje primene harmonizovanih standarda

Harmonizovani standardi obezbeđuju *pretpostavku o usaglašenosti sa suštinskim zahtevima* ukoliko su njihove reference objavljene u zvaničnom glasilu EU (*Official Journal*) i ukoliko su preneti na nacionalni nivo. Usaglašenost sa harmonizovanim standardima, prema nekim direktivama, daje mogućnost za ocenjivanje usaglašenosti bez učešća treće strane, ili omogućava veću lepezu postupaka. Primena harmonizovanog standarda takođe je **dobrovoljna**. Ukoliko se proizvođač odluči da ne primenjuje harmonizovani standard, on ima obavezu da dokazuje da su njegovi proizvodi u saglasnosti sa suštinskim zahtevima na drugi način (na primer, uz pomoć postojećih tehničkih specifikacija). Reference harmonizovanih standarda, kao što su naslovi i identifikacioni brojevi, objavljuju se u zvaničnom glasilu EU za odgovarajuću direktivu: (<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/reflist.html>).

2.4 CE znak

2.4.1 Pojam

Da bi se našli na EU tržištu, mnogi proizvodi moraju da imaju CE znak [4]. Njime proizvođač potvrđuje da proizvod ispunjava sve zahteve date u direktivama koje se odnose na taj proizvod i da je obavljena procedura ocenjivanja usaglašenosti. Pored toga, proizvođač izdaje Izjavu o usaglašenosti (EC deklaracija). Suštinski zahtevi u pogledu zdravlja i bezbednosti dati su u harmonizovanim evropskim standardima. To znači da proizvođači ispunjavaju zahteve navedene u direktivama, ako primene evropske standarde harmonizovane prema datoj direktivi. Proizvodi na koje se ne odnosi bar jedna od direktiva novog pristupa, ne mogu da nose CE znak.

Prednost postojanja CE znaka na proizvodu jeste u tome što je takvom proizvodu omogućeno slobodno kretanje na tržištu EU i u nekim drugim zemljama, tj. proizvod se pušta u prodaju ili upotrebu bez dodatnih nacionalnih ispitivanja. Zemlje članice ne mogu da zabrane, ograniče ili ometaju prodaju na svojoj teritoriji proizvoda koji nose CE znak, osim kada odredbe direktiva nisu pravilno primenjene ili postoji rizik koji nije obuhvaćen primenjenim direktivama. Može se reći da je CE znak “trgovinski pasoš” za proizvode na EU tržištu.

2.4.2 Područje primene

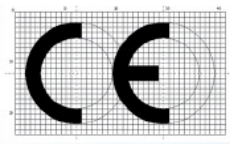
CE znak se mora staviti:

- na sve nove proizvode, proizvedene u EU ili trećim zemljama,
- na polovne (korišćene) proizvode koji se uvezu iz neke od trećih zemalja, i

- na proizvode koji se već nalaze na tržištu EU, ali su znatno modifikovani tako da se mogu smatrati novim proizvodima.

CE znak mora biti:

- **jasno uočljiv** (npr. postavljen na poleđini ili donjoj strani proizvoda),
- **čitljiv** (između ostalog, visina znaka ne sme biti manja od 5 mm) i
- **trajan** (da se u normalnim uslovima ne može ukloniti bez traga).

Veličina znaka se može menjati, ali proporcije između njegovih elemenata moraju ostati iste

CE znak stavlja proizvođač ili njegov ovlašćeni predstavnik u EU. Po pravilu, stavlja se na sam proizvod ili na natpisnu pločicu, a uz to može i na pakovanje i prateću dokumentaciju. U nekim slučajevima, CE znak nije moguće staviti na proizvod ili natpisnu pločicu, zbog prirode samog proizvoda (npr. eksploziv), ili zbog suviše malih dimenzija proizvoda. Onda se CE znak mora staviti na pakovanje, ako postoji, kao i na prateću dokumentaciju, ako je predviđena direktivom. U svakom slučaju, ne sme se izostaviti ili staviti na pakovanje/dokumentaciju umesto direktno na proizvod iz čisto estetskih razloga.

Ukoliko je neko notifikovano telo ocenjivalo usaglašenost u fazi proizvodnje, onda iza CE znaka stoji identifikacioni broj tog notifikovanog tela. U situaciji kada ima više notifikovanih tela (zbog primene više od jedne direktive), stave se identifikacioni brojevi svakog od njih. U oba slučaja, notifikovano telo preuzima odgovornost za usaglašenost proizvoda u fazi proizvodnje sa propisanim zahtevima.

CE znak i identifikacioni broj se mogu staviti i u trećoj zemlji, ako tamo postoji notifikovano telo koje može da izvrši ocenu usaglašenosti u odnosu na odgovarajuće propise te zemlje. Jedino CE znak simbolizuje usklađenost sa svim zahtevima odgovarajuće direktive kojom se i propisuje njegova upotreba. Ne sme se stavljati nijedna druga nacionalna oznaka koja bi imala tu funkciju jer bi to samo dovelo do zabune.

3. Saradnja institucija za standardizaciju na evropskom i svetskom nivou

3.1 Primer saradnje CENELEC-a i IEC-a na izradi standarda za KDS

Na svetskom nivou, prve standarde za KD mreže publikovao je IEC 1982 godine u okviru serije IEC 728 (*Cabled Distribution Systems primarily intended for sound and television signals operating between 30MHz and 1GHz*), koja je poslužila kao osnova za najveći broj danas važećih domaćih SRPS standarda za kablovske distribucione sisteme (KDS). Rad na standardizaciji KD mreža odvijao se paralelno u nacionalnim institutima za standardizaciju pojedinih evropskih zemalja.

Širenjem širokopoljasne kablovske tehnologije u Evropi, došlo je do inicijative da se propisi harmonizuju u državama koje su članice Evropske Unije, pa je čitav rad na standardizaciji, prenet na CENELEC (*European Committee for Electrotechnical Standardization*), Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike. U radnim grupama tehničkog komiteta CENELEC-a TC 209, urađeni su i publikovani u periodu od 1994 – 2002 godine složeni i sveobuhvatni standardi za kablovske distribucione sisteme u okviru serija EN 50083 (*Cabled distribution systems for television and sound signals*).

Paralelni rad u IEC-u i CENELEC-u na praktično istim temama standardizacije, značio je nepotrebno trošenje stručnih resursa i gubitak vremena. To je bio osnovni razlog da se CENELEC i IEC dogovore o zajedničkom radu na izradi standarda. Zajedničko planiranje novih projekata elektrotehničkih standarda i paralelno glasanje u procesima standardizacije regulisano je od 1996. godine drezdskim sporazumom između CENELEC-a i IEC-a. Ovaj sporazum kreira potreban okvir za proces postizanja konsenzusa u aktivnostima razvoja evropskih i međunarodnih standarda u elektrotehničkom sektoru.

3.2 Drezdski sporazum

Drezdski sporazum, potpisan 1996. godine, koji je zamenio prethodni sporazum iz Lugana (1991. godine), utvrdio je najvažnije aspekte planiranja novih poslova i paralelnog glasanja. Osnovni ciljevi drezdenskog sporazuma su [5]:

- da se olakša publikovanje i zajedničko usvajanje međunarodnih standarda,
- da se osigura racionalno korišćenje raspoloživih resursa, a da se primena i tehničko uvažavanje sadržaja standarda ostvaruje na međunarodnom nivou,
- da se ubrza proces pripreme standarda kako bi se pravovremeno odgovorilo zahtevima tržišta,
- da se olakša usvajanje evropskih standarda na međunarodnom nivou.

U kategorije novih poslova spadaju:

- nov rad na standardizaciji pokrenut u Evropi
- modifikacije IEC-ovih standarda kako bi se prilagodili evropskim potrebama, ili
- potreba za revidovanjem IEC standarda.

Prema drezdskom sporazumu, CENELEC je dužan da obavesti IEC o potrebi izrade novog standardizacionog dokumenta i da od IEC-a zahteva odgovor da li je zainteresovan da preuzme na sebe rad na predmetnom poslu. IEC je u obavezi da odgovor dostavi u što kraćem roku, a najkasnije u roku od šest meseci. Ako IEC preuzme na sebe obavezu da vodi projekat izrade predloženog standarda i to u roku i pod uslovima koji su prihvatljivi za CENELEC, nov projekat i njegova realizacija prelaze u nadležnost IEC-a. Ako IEC odbije da radi na predlogu posla, ili ga ne može obaviti u roku koji je prihvatljiv za CENELEC, onda CENELEC preuzima na sebe obavezu za realizaciju projekta.

3.2.1 Odvijanje novog posla

U odvijanju novih poslova/projekata moraju se poštovati sledeći principi i pravila:

- Detalji odvijanja ovih projekata, bez obzira da li se obavljaju u CENELEC-u ili IEC-u, moraju biti razmenjivani između ove dve institucije na mesečnom nivou.
- Nacrta standarda koje priprema CENELEC moraju imati kvalitet koji je konzistentan sa ISO/IEC direktivama. Oni se podvrgavaju javnoj raspravi u periodu od pet meseci. CENELEC je u obavezi da razmotri komentare primljene preko IEC-a.
- U sporazumu je predviđen period od dva meseca za glasanje. Ako se glasanjem dobije pozitivan rezultat u IEC-u i CENELEC-u, standard se objavljuje kao IEC i kao EN evropski standard. Ako je glasanje u IEC-u pozitivno ali ne i u CENELEC-u, standard se publikuje samo kao IEC standard. CENELEC može da donese odluku da ga objavi uz

usaglašene evropske modifikacije. Sporazum takođe pokriva usvajanje prethodno objavljenih evropskih standarda kao IEC standarda.

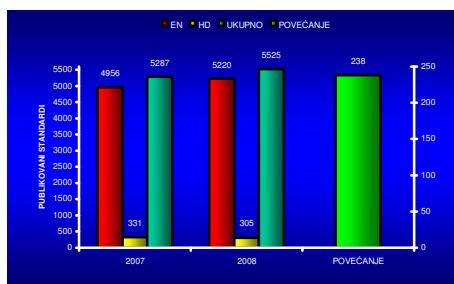
3.2.2 Vilamoura procedura

Drezdenski sporazum je doneo brojne prednosti, ali je ipak bilo neophodno da se obezbedi i da standardizacioni napredak na internacionalnom nivou ne bude nadmašen na nacionalnom nivou (recimo, usvajajem pojedinačnih nacionalnih stadarda koji ne postoje ni u CENELEC-u ni na globalnom nivou). CENELEC je zbog toga utvrdio proceduru notifikacije, koje moraju da se pridržavaju sve članice – *Vilamoura* procedura [6].

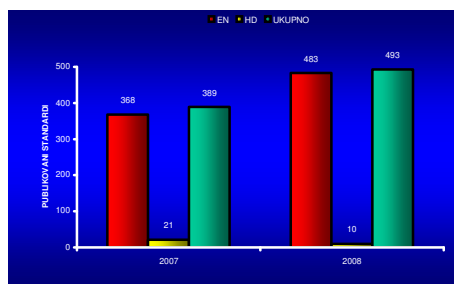
U suštini, ova procedura obavezuje sve članice CENELEC-a da o svojim standardizacionim projektima obaveste sve druge članice, kako bi se utvrdilo da li postoji zajednički interes na evropskom nivou. Ako u periodu od maksimalno tri meseca ne bude reakcije, onda članica koja je pokrenula izradu predmetnog standarda, može da nastavi sa radom na tom standardu koji dobija status internog projekta.

3.3 Rezultati saradnje na izradi standarda

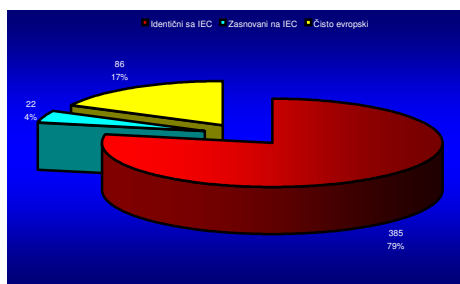
Zahvaljujući zajedničkom radu na standardima, značajan broj CENELEC-ovih standarda je identičan sa IEC-ovim. Ilustracije radi, na narednim dijagramima (sl. 3-6), dat je pregled standardizacionih aktivnosti u CENELEC-u, koji sadrži i podatke o nivoima ekvivalentnosti CENELEC-ovih i IEC-ovih standarda, koji su rezultat zajedničkog rada ove dve institucije za standardizaciju [7].

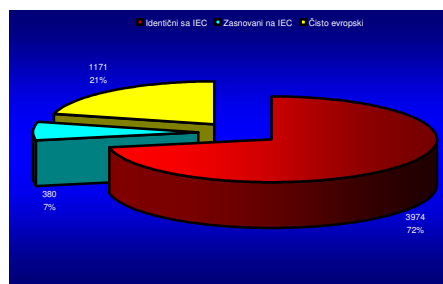
Slika 3. Pregled publikovanih CENELEC-ovih standarda u 2007. i 2008. godine

Slika 4. Pregled publikovanih CENELEC-ovih standarda na kraju 2007 i 2008. godine

Slika 5. Nivo ekvivalentnosti između CENELEC-ovih i IEC-ovih standarda publikovanih u 2008. godini

Slika 6. Nivo ekvivalentnosti između CENELEC-ovih i IEC-ovih standarda na kraju 2008. godine

4. Zakonodavstvo u Srbiji

Proces institucionalnog povezivanja Srbije sa Evropskom Unijom s ciljem njenog pridruživanja i kasnijeg članstva, podrazumeva i usvajanje pravnih tekovina Evropske Unije (*Acquis Communautaire*), čiju suštinu čine propisi koji su doneti i usvojeni u Evropskoj Zajednici, odnosno Evropskoj Uniji. U tom smislu se usvajanje pravnih tekovina svodi dobrim delom na **harmonizaciji domaćih propisa** sa pravom Evropske Unije.

Imajući u vidu posvećenost Srbije usklađivanju svog zakonodavstva u relevantnim sektorima sa zakonodavstvom EU i njegovom efikasnom sprovođenju, iskazanim u Zakonu o potvrđivanju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane, doneti su u poslednje vreme brojni relevantni zakoni i dokumenti, koji potvrđuju tu posvećenost.

Uz Nacionalni program za integraciju Srbije u EU, koji je usvojen u oktobru 2008. godine, u najvažnije usvojene zakone spadaju i Zakon o standardizaciji i Zakon o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti [8, 9,10]. Odlukom Vlade, formirano je Koordinaciono telo za sprovođenje Akcionog plana izrade tehničkih propisa sa merama za njihovu primenu¹. Jedan od ciljeva Akcionog plana je da doprinese realizaciji Nacionalnog programa za integraciju Republike Srbije u EU. Realizacijom Akcionog plana stvoriće se uslovi za sveobuhvatnu analizu i preispitivanje postojećih tehničkih propisa koji se odnose na grupe proizvoda obuhvaćene pojedinim direktivama, kao i utvrđivanje postojećeg stanja pravne regulative u toj oblasti. Ovakva analiza biće osnov za izradu, predlaganje ili donošenje propisa kojima će se izvršiti prenošenje zahteva evropskih direktiva u nacionalno zakonodavstvo.

5. Zaključak

U nadležnim ministarstvima i institucijama Srbije odvijaju se žive aktivnosti na stvaranju normativne i institucionalne osnove za usaglašavanje srpske tehničke regulative sa evropskim zakonodavstvom i praksom, kao i aktivnosti usmerene na unapređenju rada nacionalnih tela za standardizaciju, akreditaciju i metrologiju. Usklađivanjem sa tehničkim zakonodavstvom EU i unapređenjem rada institucija infrastrukture kvaliteta obezbediće se preduslovi za plasman srpskih proizvoda na jedinstveno tržište EU, uz priznavanje isprava o usaglašenosti, izdatih u skladu sa usaglašenim zakonodavstvom. Mere koje se preduzimaju imaju za cilj jačanje institucija infrastrukture kvaliteta u Srbiji kroz poređenje sa institucijama i telima u okviru Evropske Unije.

U okviru svojih nadležnosti, Institut za standardizaciju Srbije predstavlja Republiku Srbiju i zastupa njene interese u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju, kroz učešće u radu njihovih upravnih i izvršnih organa, tehničkih komiteta, potkomiteta i ostalih radnih tela. Time se stvaraju uslovi za olakšano preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda i srodnih dokumenata i njihova implementacija u nacionalnu standardizaciju, kao srpskih standarda i srodnih dokumenata.

Takođe, RATEL, Republička agencija za telekomunikacije, na osnovu ovlašćenja u oblasti standardizacije i Tehničkih propisa koja proizilaze iz Zakona o telekomunikacijama, 2007. godine postala je ravnopravan član Evropskog instituta za

¹ Odluka o osnivanju Koordinacionog tela za sprovođenje Akcionog plana izrade tehničkih propisa sa merama za njihovu primenu; Službeni glasnik RS, br. 118/08 i 22/09.

standardizaciju u telekomunikacijama ETSI, što je stvorilo uslove za direktnu primenu ETSI standarda pri izradi regulatornih propisa.

S obzirom na činjenicu da su ustanovljene zakonske i institucionalne pretpostavke, neophodno je da se odgovarajuća pažnja posveti povlačenju nerelevantnih i prevaziđenih standarda i usvajanju novih, koje su donele evropske institucije za standardizaciju. Na taj način bi se harmonizovalo naše tehničko zakonodavstvo sa evropskim i ostvarili bitni ciljevi Nacionalnog programa za integraciju Srbije u Evropsku Uniju.

Literatura:

- [1] *Consolidated Version of the Treaty establishing the European Community*; Official Journal C 321 E/40 of 29.12.2006
- [2] *Council Resolution of 7 May 1985 on a new approach to technical harmonization and standards*; Official Journal C 136 , 04.06.1985.
- [3] *Council Resolution of 21 December 1989 on a global approach to conformity assessment*; Official Journal C 010 , 16.01.1990
- [4] *93/465/EEC: Council Decision of 22 July 1993*; Official Journal L 220 , 30.08.1993.
- [5] *IEC - CENELEC Agreement on common planning of new work and parallel voting*; Edition October 1996; (11.09.2009): <http://www.iec.ch/about/partners/agreements/cenelec-e.htm> .
- [6] *Primer on Standards*, CENELEC, (04.09.2009): <http://www.cenelec.eu/Cenelec/CENELEC+in+action/News+Centre/Primer+on+standards/Default.htm>
- [7] CENELEC: FACTS & FIGURES (as of January 2009); (04.09.2009): <http://www.cenelec.eu/Cenelec/CENELEC+in+action/News+Centre/CENELEC+in+figures/Default.htm>
- [8] *Nacionalni program za integraciju Srbije u Evropsku Uniju*; dokument Vlade Republike Srbije usvojen u oktobru 2008.
- [9] *Zakon o standardizaciji*; Službeni glasnik RS, br. 36/09
- [10] *Zakon o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti*; "Službeni glasnik RS", broj 36/09

Abstract: *The European Union has developed innovative instruments based on the New Approach and the Global Approach to remove the barriers to free circulation of goods. The common thread between these complementary approaches is that they limit public intervention to what is essential and leave business and industry the greatest possible choice on how to meet their public obligations. Taking over the New Approach, the Global Approach and the directives adopted following them is in accordance with harmonisation of all technical rules and standards, as well as relevant procedures with the EU rules and Serbian National Programme for Integration with the European Union.*

Keywords: *Technical regulations, standards, harmonisation*

HARMONISATION OF TECHNICAL REGULATIONS AND STANDARDS WITH EU REGULATIONS AND STANDARDS

Milan Janković, Borislav Odadžić, Miroslav Stanković